

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 25.09.1978, sp. zn. 11 Tz 65/78, ECLI:CZ:NS:1978:11.TZ.65.1978.1

Číslo: 55/1979

Právní věta: I. Dopustí-li se pachatel jednání, které naplňuje znaky přečinu proti pracovní kázní podle § 8 písm. c) zák. č. 150/1969 Sb. a přečinu příživnictví podle § 10 zák. č. 150/1969 Sb. a které spočívá v soustavném vynechávání pracovních směn bez závažného důvodu a v nekalém způsobu obživy, jde o reálný souběh těchto dvou přečinů.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 25.09.1978

Spisová značka: 11 Tz 65/78

Číslo rozhodnutí: 55

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Přečin proti pracovní kázní, Příživnictví, Souběh

Předpisy: 150/1969 Sb. § 8 písm. c
§ 10

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 55/1979 sb. rozh.

I. Dopustí-li se pachatel jednání, které naplňuje znaky přečinu proti pracovní kázní podle § 8 písm. c) zák. č. 150/1969 Sb. a přečinu příživnictví podle § 10 zák. č. 150/1969 Sb. a které spočívá v soustavném vynechávání pracovních směn bez závažného důvodu a v nekalém způsobu obživy, jde o reálný souběh těchto dvou přečinů.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 25. 9. 1978 sp. zn. [11 Tz 65/78.](#))

Návrhem na potrestání obvodního prokurátora pro Prahu 4 byla obviněná stíhána pro přečiny proti pracovní kázní podle § 8 písm. c) a příživnictví podle § 10 zák. č. 150/1969 Sb. Těchto přečinů se měla dopustit tím, že v době od listopadu 1976 do listopadu 1977 jako pracovnice RaJ Praha 4, Vladimírova 18, na svých pracovištích v obvodu Praha 4 vynechala bezdůvodně 87 pracovních směn, čímž podstatně narušila plynulý hospodářský provoz svého zaměstnavatele, neboť její práci museli za ni vykonávat přes čas ostatní spolupracovníci, kterým bylo vyplaceno za jejich práci 885 Kčs ke škodě RaJ v Praze 4, a že ve stejné době si obstarávala prostředky na svoji obživu tak, že navštěvovala noční podniky v centru Prahy, kde navazovala známosti s cizinci, od kterých si nechala

platit útraty a případně s těmito cizinci nebo i s nezjištěnými našimi občany měla pohlavní styk za úplatu.

Obvodní soud pro Prahu 4 rozsudkem ze dne 6. 3. 1978 sp. zn. 4 T 214/77 uznal obviněnou přečinem proti pracovní kázi podle § 8 písm. c) zák. č. 150/1969 Sb. a uložil jí za to nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 2 měsíců a pro výkon tohoto trestu ji zařadil do první nápravně výchovné skupiny. Podle rozsudku se obviněná dopustila uvedeného přečinu tím, že v době od listopadu 1976 do listopadu 1977 jako pracovnice RaJ Praha 4 zameškala bezdůvodně 87 pracovních směn, čímž podstatně narušila plynulý hospodářský provoz svého zaměstnavatele, neboť její práci museli za ni ostatní pracovníci vykonávat přes čas.

Obvodní soud pro Prahu 4 tímž dnem vydal usnesení, jímž trestní stíhání obviněné pro přečin příživnictví podle § 314c odst. 1 písm. c) tr. ř. z důvodů uvedených v ustanovení § 172 odst. 1 písm. c) tr. ř. zastavil. V odůvodnění rozhodnutí obvodní soud poukázal na to, že obviněná odvolala své doznání, a proto, když nebylo jiného důkazu, bylo nutno trestní stíhání zastavit.

Proti tomuto usnesení obvodní prokurátor stížnost nepodal. Nabylo proto právní moci dne 10. 3. 1978.

Proti rozsudku obvodního soudu pro Prahu 4, jímž byla odsouzena za přečin proti pracovní kázi podle § 8 písm. c) zák. č. 150/1969 Sb., podala odvolání jen obviněná prostřednictvím svého obhájce. Městský soud v Praze z podnětu podaného odvolání podle § 257 písm. b) a § 223 odst. 1 tr. ř. z důvodů uvedených v ustanovení § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř. napadený rozsudek zrušil a trestní stíhání obviněné pro přečin spáchaný skutkem uvedeným v návrhu na potrestání zastavil. V odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že o stíhaném skutku bylo již rozhodnuto, a to usnesením obvodního soudu pro Prahu 4, jímž bylo zastaveno trestní stíhání pro přečin příživnictví podle § 10 zák. č. 150/1969 Sb. Oba přečiny měly být spáchané podle tohoto názoru jediným skutkem. Byť to nebylo přesně v návrhu na potrestání formulováno, šlo o jednočinný souběh přečinu proti pracovní kázi podle § 8 písm. c) zák. č. 150/1969 Sb. a přečinu příživnictví podle § 10 zák. č. 150/1969 Sb.

Rozhodnutí městského soudu v Praze nabylo právní moci dnem vyhlášení, tj. dne 12. 5. 1978. K stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti ČSR zrušil Nejvyšší soud ČSR usnesení městského soudu v Praze i usnesení a rozsudek obvodního soudu pro Prahu 4 a tomuto soudu přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Ve věci obviněné je pro správné posouzení věci rozhodující především vyřešení otázky, zda obviněná byla stíhána pro jeden, či dva skutky, tedy zda jde o jednočinný, či reálný souběh. Trestní řád ani trestní zákon pojem skutku nedefinují. Soudní praxe ve shodě s teorií vychází z toho, že podstata skutku je určována účastí obviněného na určité události popsané v žalobním návrhu, ze které vzešel následek porušující nebo ohrožující společenské zájmy chráněné trestním zákonem, popř. zákonem o přečinech (srov. sb. rozh. tr. č. 64/1973). Podstata skutku tedy spočívá v jednání a následku, který jím byl způsoben. V jednání proto, že trestný čin je jednáním a že jen takové děje, které jsou jednáním, mohou být předmětem trestního řízení; v následku proto, že umožňuje vymezit ty projevy vůle, které tvoří skutek.

O jediný skutek jde ve shodě s judikaturou i právní teorií, jestliže je dána buď možnost jednání, nebo totožnost následku, a to alespoň částečně (stejně např. sb. rozh. tr. č. 64/1973).

Objektem přečinu příživnictví podle § 10 zák. č. 150/1969 Sb. jsou vztahy mezi občany socialistického státu spočívající na socialistické morálce, především pokud jde o zdroje poctivé

obživy. Následkem je tedy ohrožení nebo porušení těchto společenských vztahů.

Objektem přečinu proti pracovní kázní podle § 8 písm. c) zák. č. 150/1969 Sb. jsou společenské vztahy v hospodářském provozu nebo hospodářské činnosti socialistických organizací. Následkem je pak ohrožení těchto vztahů.

U přečinu příživnictví podle § 10 zák. č. 150/1969 Sb. spočívá jednání v tom, že pachatel si opatřuje prostředky k životu, byť částečně, nekalým způsobem. U přečinu proti pracovní kázní podle § 8 písm. c) cit. zákona spočívá jednání v tom, že pachatel soustavně bez závažného důvodu vynechává pracovní směny nebo předstírá pracovní neschopnost anebo soustavně nebo závažným způsobem porušuje technologickou kázeň nebo jinak porušuje důležité povinnosti z pracovního nebo jiné obdobného poměru.

Není tedy dána jednota následku ani jednání. Dopustí-li se tedy pachatel jednání, které naplňuje znaky přečinu příživnictví podle § 10 zák. č. 150/1969 Sb., a přečinu proti pracovní kázní podle § 8 písm. c) zák. č. 150/1969 Sb., které spočívá v nekalém způsobu obživy a v soustavném vynechávání pracovních směn bez závažného důvodu, jde o dva skutky. Jde o reálný (vícečinný) souběh a nikoliv o ideální (jednočinný) souběh přečinů.

Ideální (jednočinný) souběh přichází v úvahu jen u trestného činu příživnictví podle § 203 tr. zák. a přečinu proti pracovní kázní podle § 8 písm. c) zák. č. 150/1969 Sb. Znakem skutkové podstaty trestného činu příživnictví podle § 203 tr. zák. na rozdíl od přečinu příživnictví podle § 10 zák. č. 150/1969 Sb. je i „soustavné vyhýbání se poctivé práci“. Jde tedy o jednání, které může spočívat v tom, že pachatel vynechává pracovní směny. Pak je dána možnost jednání (srov. sb. rozh. tr. č. 39/1972) a jde o totožný skutek.

Obviněná byla stíhána jen pro přečin příživnictví podle § 10 zák. č. 150/1969 Sb. a nikoliv pro trestný čin příživnictví podle § 203 tr. zák., a proto obvodní soud pro Prahu 4 správně dospěl k závěru, že byly stíhány dva skutky a že tedy je nezbytné o každém z nich rozhodnout samostatným rozhodnutím. Ohledně jednoho skutku dospěl k závěru, že je třeba uznat na vinu; správně rozhodl rozsudkem. Ohledně druhého, kde bylo třeba řízení zastavit, rozhodl správně samostatným usnesením. Pokud městský soud v Praze ve svém usnesení ze dne 12. 5. 1978 sp. zn. 6 To 165/78 zaujal jiný právní názor, totiž že byl stíhán jediný skutek, pochybil. Proto nesprávně podle § 257 písm. b) tr. ř. se zřetelem k ustanovení § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř. ohledně přečinu proti pracovní kázní podle § 8 písm. c) zák. č. 150/1969 Sb. napadený rozsudek obvodního soudu pro Prahu 4 zrušil a trestní stíhání zastavil.

V souladu se zákonem se však nepostupovalo ani v řízení, které předcházelo vydání rozhodnutí stran přečinu proti pracovní kázní podle § 8 písm. c) zák. č. 150/1969 Sb. Podle návrhu na potrestání způsobila obviněná bezdůvodným vynecháváním směn podstatné narušení plynulého hospodářského provozu své zaměstnavatelské organizace a dále i škodu ve výši 885 Kčs, která měla vzniknout tím, že spolupracovníci obviněné museli pracovat přesčas a tato částka jim byla vyplacena na přesčasových hodinách. Rozsudek obvodního soudu pro Prahu 4 však se již o této škodě ve skutkové části nezmiňuje; toliko v právní větě výroku rozsudku se uvádí, že obviněná svým jednáním způsobila škodu.

Výše škody však vůbec nebyla přesně zjištěna. Podle zprávy RaJ Praha 4 ze dne 26. 10. 1977 činí škoda 385 Kčs a jde o příplatky za přesčasové hodiny a procento příplatek vyplacených ostatním pracovníkům provozovny. Podle zprávy RaJ Praha 4, vedoucího závodu restaurace Slovan Praha 4 ze dne 5. 1. 1977 činí škoda dokonce 2178 Kčs, a to jen za 13 zameškaných směn. Ve spise však není žádného podkladu, který by odůvodňoval tvrzení návrhu na potrestání, že vznikla škoda ve výši 885 Kčs.

Kromě toho je třeba poukázat i na to, že v případě práce přesčas není škodou všechno to, co bylo vyplaceno na přesčasových hodinách, ale pouze příplatky za práci přesčas. Nutno brát totiž v úvahu i to, že kdyby obviněná pracovala, i jí by musela být vyplacena odměna za práci; navíc jsou tedy v případě absence vypláceny jen příplatky za přesčasovou práci. Z návrhu na potrestání však není patrné, zda tam uváděná částka způsobené škody byla vypočtena podle této zásady.

Dále nutno vytknout, že při hlavním líčení došlo k pochybení v tom, že podle § 211 odst. 1 tr. ř. byly přečteny výpovědi A. J. a V. V., ačkoliv tyto osoby nebyly vyslýchány v rámci objasňování jako svědkyně, ale byly pořízeny jen zápisy o vysvětleních. Tato vysvětlení mohla být přečtena jen jako přílohy zprávy o výsledku objasňování.

Vadné je i rozhodnutí obvodního soudu pro Prahu 4 ohledně přečinu příživnictví podle § 10 zák. č. 150/1969 Sb. Výrok usnesení neobsahuje skutek, jehož se zastavení týká (§ 138, § 120 odst. 3 tr. ř.) a nesprávné je i poučení, které neodpovídá ustanovení § 314c odst. 1 tr. ř. Proti usnesení o zastavení trestního stíhání podle § 314c odst. 1 písm. f) tr. ř. může podat stížnost jen prokurátor.

V dalším se zabýval Nejvyšší soud ČSR nedostatky skutkového zjištění ohledně přečinu příživnictví.